

Voetbal bij HDS

in de jaren '50 & '60

Inleiding

In dit verslag gaan we samen met de mannen opnieuw terug in de tijd. Zij vertellen dit keer over hun tijd als voetballer en wat er in en rond de wedstrijden zoal speelde.

Niveau van voetbal

HDS speelde destijds in de eerste klasse van de onderafdeling van de Utrechtse Bond. Over het niveau van het voetbal van HDS waren de meningen van de mannen verdeeld. De één gaf de hoog op over het niveau terwijl de ander het maar 'zozo' vond.

Sprak de één over geweldig goeie spelers met namen als die van Dielis Brand, Joop "Punt", Karel Meier, Arie Takken en de spreeuw Jan van Veenendaal, een ander wist te vermelden dat "we nagenoeg altijd onderin speelden, dat we nooit kampioen zijn geworden en dat we in één seizoen 23 wedstrijden verloren.

De enige wedstrijd die we wonnen was tegen Maluku Mudda, een Molukse club uit Barneveld, Hes van Arkel maakte toen het enige doelpunt". Over één ding waren de mannen het eens. WimvA verwoordde die eensgezindheid als volgt "We hadden altijd veel plezier, we hadden nooit trammelant en gingen elke zondag vrolijk op het fietsje naar het veld".

Teus waagde het nog wel om het voetbal van vroeger te vergelijken met dat van nu. En omdat Teus niet zomaar iets zegt, hebben wij het volgende uit zijn mond opgetekend. Teus is van mening dat het niveau van HDS 1 in de jaren 50, begin zestig, ongeveer te vergelijken is met het niveau van HDS 3 nu.

"Het spel is tegenwoordig veel sneller dan in onze tijd. Daar konden wij toentertijd niet aan tippen. Wij hadden veel meer tijd om een bal aan te nemen en over te spelen.

Tegenwoordig staan er gelijk drie man om je heen als je bal hebt" aldus Teus.

Spelsysteem

Het systeem dat in jaren 50 in Nederland werd gespeeld was het Stopper Spil Systeem. Dit systeem was ingevoerd omdat er meer verdedigd moest worden. Die taak kwam vooral op de schouders van de laatste man te liggen. Hij moest de centrumspits van de tegenpartij zien af te stoppen. Ook bij HDS gingen we met een laatste man spelen. Het werd Gerrit den Hartog. Gerrit was volgens de mannen de beste stopperspil bij HDS. Maar ondanks de kwaliteiten van Gerrit is het zeer de vraag of het Stopper Spil Systeem - gelet op het hierboven beschreven niveau van het voetbal - tot betere sportieve prestaties leidde. De mannen spraken zich hierover niet uit.

Trainingen

WimH. vertelde dat er maar 1x in de week getraind werd en dan moest het ook nog goed weer zijn.

“In de winter vielen de trainingen vaak uit, ook omdat we nog geen verlichting hadden” aldus Wim.

De oefenstof en de trainingen stelden volgens de mannen niet veel voor. “Een paar rondjes rond het veld, de bal hooghouden en een partijtje spelen en dat was het” volgens WimvA.

Pas met de komst van Leen te Kulve -midden jaren zeventig- gingen de trainingen er duidelijk op vooruit, de trainingsmethoden verbeterden. En wat ook hielp was de aanleg van verlichting op het sportcomplex. Er is toen door onze mannen heel wat afgegraven. “Als ik daar aan terugdenk, dan voel ik mijn rug nog” aldus WimvA.

Buitenlandse spelers

HDS heeft in de jaren 50 ook nog enkele Molukkers en een Spanjaard als speler mogen verwelkomen. Behalve dat ze op Tamarinde in Leersum woonden, wisten de mannen van de Molukkers weinig af, ook niet toen ze bij HDS speelden.

Over de speler uit Spanje ging binnen de club het volgende verhaal.

Er werd verteld dat de Spanjaard een keeper uit Barcelona was en dat hij bij Heracles had gevoetbald. Met die voorgeschiedenis mag je toch verwachten dat je goed kunt voetballen. Niets was echter minder waar.

“Het viel zwaar tegen” aldus WimH. Daar kwam volgens Wim nog bij dat de Spanjaard het verschil tussen links en rechts niet kende. Of dat echt zo was of omdat hij het Nederlands niet goed beheerste, laten we maar in het midden. Alles bij elkaar was het aandeel van buitenlandse spelers bij HDS in die tijd te verwaarlozen.

Elftalcommissie

Veel voetbalverenigingen hadden in de vijftiger jaren een elftalcommissie. Ook HDS had er één. De elftalcommissie had als taak om het elftal voor de komende wedstrijd samen te stellen. De trainer had daarover niets of weinig te zeggen, hij had hooguit een adviserende rol.

Heel bijzonder was de samenstelling van de elftalcommissie bij HDS. De commissie bestond namelijk uit prominente Leersummers die niet gehinderd werden door enige kennis van het voetbal.

Zo noemden de mannen de namen van de heer Benink, Henk Steenbeek (nooit gevoetbald), Henk Willemse en Herman van de Broek.

De commissie was kennelijk een onbesproken autoriteit in die tijd want de mannen voegden geen enkele kritische noot toe aan de taak en het optreden van de commissie. Wel werd er verteld dat Van de Broek garagehouder in Leersum was en dat HDS een auto bij hem huurde voor de uitwedstrijden. Dat Van de Broek van alle markten thuis was, was in Leersum alom bekend. Je kon bij hem op afbetaling ook fietsen kopen en hij gaf ook rijles.

Ook WimvA. leerde bij Van de Broek autorijden. Soms moest Wim naar Utrecht om daar te lessen.

Enig minpuntje was dat Van de Broek op de terugweg soms in slaap viel en dat Wim er maar voor moest zorgen dat ze samen weer veilig in Leersum zouden aankomen.

Wedstrijdbespreking

Net als de trainingen stelde de wedstrijdbesprekingen niet veel voor. De trainer kreeg van de elftalcommissie de opstelling en dat was het eigenlijk. De spelers moesten naar eigen inzicht de puntjes op de i zetten en zelf bepalen hoe er gespeeld moest gaan worden. Om het toch nog wat aangenaam en gezellig te maken werden de wedstrijdbesprekingen bij een gebrek aan een kantine in één van de cafés in Leersum gehouden. Zo kwamen de spelers voor de wedstrijd bijeen in de keuken van café Onink of in Hotel Vogelenzang. Favoriete plek was echter het Wapen van Leersum van Frits van Soest, niet alleen voor de wedstrijdbesprekingen maar zeker ook voor de derde helft.

Wedstrijdenue

Bij de wedstrijd outfit van toen moesten we volgens de mannen niet denken aan een "Jansen en Tilanusje" en ook niet aan shirtjes en broekjes die je binnenste buiten moest wassen op niet warmer dan 30 graden. Nee, je liep in de shirts en broekjes die je thuis had, van een oudere broer of voor een zacht prijsje ergens gekocht. Natuurlijk wel in de kleuren rood en wit. Omdat de kleding en zeker de vuile kleding thuis op 90 graden werd gewassen, gingen de vorm en zeker de kleuren er na verloop van tijd uit. Dit betekende dat de HDS-hoofdkleuren varieerden van vaal rood tot zeer vaal rood en wit. E

En als de clubkleuren van de tegenstander overeenkwamen met die van HDS, was het voor de scheidsrechter een hele opgave om spelers van de teams uit elkaar te houden. WimvA. vertelde dat het op het veld soms een bonte verzameling was van allerlei kleuren en dat hij nog steeds niet goed begrijpt hoe de scheidsrechters de teams uit elkaar konden houden.

Teus wist zich nog te herinneren dat je later thuis het HDS-embleem op de shirtjes moest naaien.

Keuring

Als je wilde gaan voetballen moest je gekeurd worden. Eenmaal op voetbal werd de keuring om de vijf jaar aan het begin van het seizoen herhaald. Dokter Dell was in die tijd de keuringsarts van HDS. Volgens WimH. werd tijdens de keuring de bloeddruk gemeten. "Als die goed was en als je ook nog tien kniebuigingen kon maken dan was je goedgekeurd". Als tegenprestatie voor de jaarlijkse keuringen werd dokter Dell op een liter cognac getrakteerd.

Opstootjes

Ook al hadden wij het thema omgangsvormen niet op ons gesprekslijstje staan, de mannen verrasten ons daarmee. Om te laten zien hoe 'gemoedelijk' het er vroeger aan toe ging, hebben we er twee bijzondere taferelen uitgehaald.

Het gebeurde in een wedstrijd waarin de tegenpartij een doelpunt maakte en dat de doelpuntenmaker de bal uit het doel wilde halen. Voordat het zover was, werd hij door de rechtsback van HDS "finaal onderuit geschopt". Het waarom van deze onbegrijpelijke daad was en is voor mannen nog steeds een raadsel. Ook hebben de beide Wimmen meegemaakt dat de elftalleider van HDS na afloop van een wedstrijd rond de kleedkamer achterna werd gezeten door supporters van de tegenpartij. Zijn gedrag tijdens de wedstrijd zou daar aanleiding toe hebben gegeven. Toen ze de leider te pakken hadden, duwden ze hem "in de lengte door een ligusterheg". Volgens de mannen had het vel op het hoofd van de leider veel te lijden gehad.

Omdat het einde van een verslag bij de lezer het best blijft hangen en vooral omdat wij recht willen doen aan "HDS als een redelijke nette voetbalclub" (een typering van Erik Wijnbergen in ons laatste gesprek) sluiten we dit verslag hiermee niet af.

De kapper en kaarten

In Leersum waren 2 kappers. Misschien waren er meer maar de mannen noemden kapper Kraaijenoord en kapper van Dam. Bij kapper Kraaijenoord kon je ook pasfoto's laten maken voor de spelersspas. Vaak waren de kappers op zaterdagavond nog open. Welke kapper je ook had, je moest bij de kapper vaak lang wachten voordat je aan de beurt was. Om het wachten een beetje te verzachten, was het volgens de mannen gebruikelijk om een potje te kaarten. Je kaartte dan totdat het potje af was. Mocht je eerder aan de beurt zijn dan liet je een ander voorgaan. Eerst moest het potje kaarten af zijn voordat je haar werd geknipt.

Voetbal toen en nu

Praten over het voetbal van vroeger en nu ging de mannen vlotjes af. Om te beginnen stelden ze eensgezind vast dat het voetbal van toen en nu niet met elkaar te vergelijken is.

Er zijn duidelijke verschillen. Neem bijvoorbeeld de aandacht voor het voetbal. Vroeger kon je alleen op zondagmiddagmiddag op de radio en later op zondagavond in Studio Sport de voetbalwedstrijden volgen.

Tegenwoordig kun je op tv de hele dag naar voetbal kijken. Ook waren de mannen het erover eens dat het tempo nu vele malen hoger is. Vroeger kon je de bal nog rustig aannemen en om je heen kijken wie er vrij stond. Nu wordt er 'kort' verdedigd. Ter vergelijking gaven de mannen aan dat het niveau van het Nederlands elftal van toen te vergelijken is met het DOVO van nu.

De publieke belangstelling was daarentegen vroeger veel groter dan nu.

Erik speelde zijn eerste wedstrijd in het 1ste op 17-jarige leeftijd tegen Amerongen. 3 rijen dik stond er publiek. Dat kwam natuurlijk ook omdat er buiten het voetbal om weinig te doen was.

Ook de opstelling was anders.

Zo had je had vroeger bijvoorbeeld 5 aanvallers (linksbuiten, linksbinnen, spits, rechtsbinnen en rechtsbuiten) die niet meeverdedigden en je had een ausputzer (een vrije man die ver achter de verdediging speelde).

De trainingsfaciliteiten waren minder goed verzorgd dan tegenwoordig. Er was amper licht op het trainingsveld, dus in de winter was er geen training. Soms werd er meegetraind bij de gymnastiek. Sowieso werd er maar 1 keer in de week getraind, waar dat op amateurniveau nu sowieso 2 keer is.

Ook werden er vaak wedstrijden afgelast i.v.m. de staat van de velden. HDS had in vergelijking met clubs uit de regio een goed hoofdveld (nu veld 2). Dat werd dan ook goed onderhouden.

Slechts 1 keer ging het goed mis toen er kippenmest van Bertus Schuilenburg op het veld werd uitgestrooid. Naar achteraf bleek zat daar ook brandnetelzaad bij.

Voordeel van dit bijzondere mengsel was dat het gras er erg groen van werd, nadeel dat je er jeuk van kreeg.

In de stellige overtuiging dat ze het vroeger allemaal minder hadden maar dat ze over het algemeen meer tevreden en gelukkiger waren, sloten onze mannen het gesprek af. Rest ons om ze opnieuw te bedanken voor hun inbreng.

Ter voorbereiding op ons volgende en tevens laatste verslag dagen we de mannen uit om herinneringen op te halen aan onder andere het vervoer naar uitwedstrijden en als uitsmijter de jaarlijkse feestavonden.